

De l'accés a la cultura a la gestió d'allò comú

Published by [Interacció](#) [1] on 05/11/2014 - 13:59 | Last modification: 17/08/2026 - 10:50

Publicat el juliol, en un context marcat per la crisi de legitimitat de les institucions públiques, la reducció de la despesa cultural i l'expansió de noves formes de producció i participació, l'article de Nicolás Barbieri planteja una qüestió que afecta el mateix fonament de les polítiques culturals: **què passa si deixem de pensar la cultura principalment com un conjunt de béns i serveis als quals cal facilitar l'accés i comencem a entendre-la com un procés col·lectiu de producció, negociació i gestió?**

El punt de partida és una crítica al model de **democratització de la cultura** consolidat a Europa des dels anys seixanta. Aquest model va convertir la cultura en objecte de política pública i va desplegar equipaments, serveis i oferta cultural amb l'objectiu d'ampliar-ne l'accés. Barbieri no nega la importància històrica d'aquest procés. Considera que una part dels seus principis ha perdut capacitat per respondre a unes societats més heterogènies, digitalitzades i caracteritzades per formes de participació cultural que desborden els equipaments i els sectors tradicionals.

Davant d'aquesta crisi, les polítiques culturals han buscat noves fonts de legitimitat. Una ha estat presentar la cultura com a motor de desenvolupament econòmic, especialment a través de les indústries creatives i les estratègies de ciutat creativa. Una altra ha consistit a destacar-ne els efectes sobre la cohesió social, l'educació, la salut, la regeneració urbana o altres objectius públics. Per a Barbieri, aquestes respostes poden acabar sent defensives: obliguen la cultura a justificar-se pels efectes que produeix en altres àmbits i poden generar expectatives desmesurades sobre la seva capacitat transformadora.

les polítiques culturals han de passar de gestionar "la cultura" a intervenir sobre les condicions que fan possible "allò cultural".

Aquest desplaçament entre **"la cultura"** i **"allò cultural"** constitueix el centre conceptual de l'article. Pensar la cultura com a substantiu porta a concentrar l'acció pública en productes, equipaments, sectors, creadors, distribuïdors i consumidors. Pensar *allò cultural* implica observar les maneres com les persones actuen, comparteixen, confronten interessos, produeixen significats i negocien allò que consideren comú. També obliga a revisar què sabem sobre les polítiques culturals: disposem de molta informació sobre oferta, consum o infraestructures i de molta menys sobre els processos socials, els vincles, les desigualtats, l'equitat o els efectes col·lectius de la participació cultural.

És aquí on Barbieri introdueix els **béns comuns**. Seguint especialment els treballs d'Elinor Ostrom, els defineix no com un conjunt de recursos disponibles per a tothom, sinó com sistemes formats per tres elements inseparables: **recursos, comunitats i normes compartides per gestionar-los de manera sostenible**. Aplicada a la cultura, aquesta perspectiva obliga les polítiques públiques a reconèixer no només els equipaments, els serveis o els recursos culturals, sinó també les comunitats que els produeixen i gestionen i les regles amb què ho fan.

La taula comparativa de les pàgines 112 i 113 sintetitza el canvi de model. Les polítiques d'accés parteixen d'una Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC). Diputació de Barcelona. Montalegre, 7. Pati Manning. 08001 Barcelona. Tel. 934 022 565

separació entre Estat i mercat, productors i consumidors, públic i privat, i operen principalment mitjançant subvencions, mecenatge o contractació. Les polítiques dels béns comuns introdueixen sistemes híbrids i policèntrics, reconeixen la interdependència entre governs i comunitats i situen la col·laboració, la corresponsabilitat i la gestió compartida al centre de l'acció pública.

Aquesta transformació no significa, per a Barbieri, substituir les polítiques d'accés ni retirar l'Estat. El model dels comuns es planteja explícitament com a **complementari**. El repte consisteix a redefinir la funció pública: menys intermediació vertical i més capacitat per garantir les condicions que permetin sostenir recursos i comunitats. Biblioteques, museus o centres culturals poden deixar de funcionar exclusivament com a repositoris o distribuïdors de cultura i convertir-se també en espais de producció compartida de coneixement.

El mateix plantejament conté un risc que l'article assenyala amb claredat. El discurs dels comuns pot servir per justificar la **desresponsabilització pública**, traslladant a comunitats i ciutadania responsabilitats que corresponen als governs. L'exemple del crowdfunding permet distingir entre demanar aportacions privades per compensar la manca de recursos públics i construir mecanismes de corresponsabilitat, com el *capital riego*, en què l'administració acompanya les aportacions ciutadanes amb finançament públic.

Nota de l'editor (2026). Llegit avui, el valor de l'article no rau tant en presentar els béns comuns com una alternativa acabada, cosa que el mateix autor evita, sinó en haver identificat una mutació que després adquiriria més pes en el debat sobre governança i drets culturals: passar de preguntar qui accedeix a una oferta definida institucionalment a preguntar **qui disposa de capacitat per produir, gestionar i decidir sobre la vida cultural**. També es fa més visible una tensió que el text ja advertia: la participació i la gestió comunitària no són per elles mateixes garantia d'equitat. Les comunitats poden generar les seves pròpies exclusions. Per això, redefinir la responsabilitat pública no equival a disminuir-la, sinó a preguntar quines garanties ha d'assumir l'administració perquè allò comú continuï tenint caràcter públic.

Referència

Barbieri, N. (2014). Cultura, políticas públicas y bienes comunes: hacia unas políticas de lo cultural. *Kult-ur*, 1(1), 101–119. <https://doi.org/10.6035/Kult-ur.2014.1.1.3> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: participació cultural

Tags: valor públic de la cultura

Tags: finançament de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/acces-cultura>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.6035/Kult-ur.2014.1.1.3>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5425>